

وصال القرنين

در شرح من و نظم «ورقات» امام الحرمین

مؤلف: دکتر سید محمد سمیعی رستاقی

نشر

وجال القرنين
در شرح متن و نظم «ورقات» امام الحرمین

ترتیب: دکتر سید محمد سمیعی رستاقی

ناشر: نشر اسلام

چاپخانه: چاپ مهر

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۵

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۷۸-۶۰۰-۳۴۹-۲۷۶-۹

www.ketab.ir

فهرست

- بخش اول: پیشگفتار شارح ۳۳
- اهمیت موضوع ۳۷
- روش شارح در شرح ۳۸
- نگرشی به تاریخچه اصول فقه ۴۱
- عصر صحابه - رضی الله عنهم - ۴۱
- عصرتابعین ۴۲
- عصر انمه مجتهد ۴۲
- تصنیف و تدوین اصول فقه ۴۳
- سبب تصنیف ۴۴
- روش های پنجگانه و کتاب های اصولی آن ۴۷
- روش اول: روش اصول فقه شافعی ۴۸
- روش دوم: روش احناف ۵۰
- روش سوم: اجتماع دو روش گذشته است ۵۰
- روش چهارم: روش تخریج فروع بر اصول ۵۱
- روش پنجم: روش نگرش به مقاصد شرعی است ۵۱

- مبادی اصول فقه ۵۳
- ۱- حد اصول فقه ۵۳
- ۲- موضوع اصول فقه ۵۴
- ۳- فایده و ثمره اصول فقه ۵۴
- ۴- نسبت اصول فقه ۵۴
- ۵- ضل اصول فقه ۵۵
- ۶- بنیادگذار اصول فقه ۵۵
- ۷- نام اصوات فقه ۵۵
- ۸- استمداد اصول فقه ۵۵
- ۹- حکم فراگیر، اصول فقه ۵۶
- ۱۰- مسائل اصول فقه ۵۶
- ۱۱- شرف اصول فقه ۵۶
- آشنایی با نویسنده «الورقات» ابوالحالی امام الحرمین جوینی - رحمه الله - ۵۹
- نام، نسب و زادگاه جوینی ۵۹
- تحصیلات و اساتید امام ۶۰
- اساتید و شیوخ مشهور امام ۶۰
- تدریس و شاگردان امام ۶۲
- مذهب اعتقادی و فقهی امام ۶۳
- مکانت علمی و کتابهای امام ۶۴
- کتابهای امام ۶۵
- در عقیده ۶۵
- در فقه ۶۵
- در علم اصول فقه ۶۵

۶۶	ویژگیها و ثنای علما بر امام
۶۹	کتابچه ورقات
۷۱	شناسنامه ورقات
۷۲	شرحهای ورقات
۷۶	نظم و شرح دلم ورقات
۷۹	متن الوردت
۸۱	معنی أصول النته
۸۱	انواع الأحكام
۸۲	تعریف ببعض مصطلحات علم الأصول
۸۲	أبواب أصول الفقه
۸۳	أقسام الكلام
۸۳	الأمر
۸۴	«مَنْ يَدْخُلُ فِي الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ وَمَنْ لَا يَدْخُلُ»
۸۴	النهی
۸۴	العام والخاص
۸۵	الْمُجْمَلُ وَالْمُبَيَّنُّ
۸۵	الظَّاهِرُ وَالْمُؤَوَّلُ
۸۵	الافعال
۸۶	التَّسْخُ
۸۶	التعارض بين الأدلة
۸۷	الإجماع
۸۷	قول الصحابي
۸۷	الأخبار

٨٨	الْقِيَاسُ
٨٩	الْحَظْرُ وَالْإِبَاحَةُ
٨٩	الاستصحاب
٨٩	ترتيب الأدلة
٨٩	شروط المستفتي
٩٠	الاجتهاد
٩١	تسهيل طرق في نظم الورقات
٩٣	بَابُ أَصُولِ الْإِجْمَاعِ
٩٥	بَابُ أَقْسَامِ الْكِتَابِ
٩٦	أَبْوَابُ أَصُولِ الْفِقْهِ
٩٦	بَابُ الْأَمْرِ
٩٦	بَابُ النَّهْيِ
٩٧	بَابُ الْعَامِّ
٩٧	بَابُ الْخَاصِّ
٩٨	بَابُ الْمُجْمَلِ وَالْمُبَيَّنِّ
٩٩	بَابُ الْأَفْعَالِ
١٠٠	بَابُ فِي التَّعَارُضِ بَيْنَ الْأَدْلَةِ وَالتَّرْجِيحِ
١٠١	بَابُ الْإِجْمَاعِ
١٠١	بَابُ بَيَانِ الْأَخْبَارِ وَحُكْمِهَا
١٠٢	بَابُ الْقِيَاسِ
١٠٣	فَصْلٌ
١٠٣	فَصْلٌ (١)
١٠٤	بَابُ تَرْتِيبِ الْأَدْلَةِ

- ۱۰۴ بَابُ صِفَةِ الْمُفْتِي وَالْمُسْتَفْتِي
- ۱۰۵ فَرْعٌ
- ۱۰۵ بَابُ الْاجْتِهَادِ
- ۱۰۷ بخش دوم: شرح پیشگفتار نویسنده "ورقات"
- ۱۰۹ ا: شرح بِسْمِ اَللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
- ۱۱۰ ب: خطبه حاجت
- ۱۱۴ ج: ترکیب «اصل»
- ۱۱۷ د: قرار گرفتن و پیوستن «فازا» با همدیگر از سه حالت خارج نیست:
- ۱۱۷ الفاظ مرکب از نظر نوع ترکیب سه حالت دارد
- ۱۱۸ بَابُ اَصُوْلِ الْفِقْهِ
- ۱۱۹ فصل اول: تعریف لغوی و اصطلاحی اصل و "نقه"
- ۱۱۹ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی «اصل» و «فرع»
- ۱۱۹ مطلب اول: تعریف «اصل»
- ۱۲۱ مطلب دوم: تعریف «فرع»
- ۱۲۲ مبحث دوم: تعریف لغوی و اصطلاحی «فقه»
- ۱۲۳ شرح تعریف
- ۱۲۶ منظور از احکام اجتهادی چیست؟
- ۱۲۷ شرح تعریف
- ۱۲۹ فصل دوم: احکام و اقسام آن
- ۱۲۹ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی احکام
- ۱۳۰ شرح تعریف
- ۱۳۴ مطلب اول: تکلیف چیست؟ مکلف چه کسی است؟
- ۱۳۴ مطلب دوم: تکلیف غیر عاقل:

- ۱۳۶ مبحث دوم: اقسام احکام شرعی
- ۱۳۷ شمار احکام شرعی
- ۱۳۸ قسم اول: احکام تکلیفی
- ۱۳۹ قسم دوم: احکام وضعی
- ۱۴۱ اقسام حکم تکلیفی
- ۱۴۳ حکم اوا. واجب و اقسام آن
- ۱۴۳ شرح
- ۱۴۳ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی واجب
- ۱۴۴ شرح تعریف
- ۱۴۴ اعتراضات وارده بر تعریف
- ۱۴۸ دیدگاه شارح
- ۱۴۸ مطلب: الفاظ مرادف (واجب)
- ۱۴۹ مبحث دوم: اقسام واجب
- ۱۵۰ قسم اول: واجب از جهت تعیین فعل مستحب و نوع است.
- ۱۵۰ قسم دوم: واجب از جهت وقت انجام: بر دو نوع است
- ۱۵۰ واجب مقید بر دو نوع است
- ۱۵۱ قسم سوم: واجب از نظر فاعل آن (انجام دهنده آن)، بر دو نوع است:
- ۱۵۲ تفاوت واجب کفایی با واجب عینی
- ۱۵۲ قسم چهارم: واجب از جهت اندازه و مقدار
- ۱۵۳ حکم دوم: مندوب و اقسام آن
- ۱۵۳ شرح
- ۱۵۳ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی «مندوب»
- ۱۵۵ دیدگاه شارح

- ۱۵۵ پاداش فعل «مندوب»
- ۱۵۶ مطلب: الفاظ مرادف لفظ «مندوب»
- ۱۵۶ دیدگاه شارح
- ۱۵۷ مبحث دوم اقسام مندوب:
- ۱۵۸ مطلب اول: ترک کلی مندوب و پیامدهای آن
- ۱۵۸ مطلب دوم: حکم اتمام مندوب پس از شروع آن
- ۱۶۰ دلیل عقلی
- ۱۶۱ دیدگاه شارح
- ۱۶۳ حکم سوم: مباح و اقسام آن
- ۱۶۳ شرح
- ۱۶۳ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی «مباح»
- ۱۶۴ اعتراضات وارده بر تعریف «ورقات»
- ۱۶۵ مطلب: مترادفات مباح
- ۱۶۵ مبحث دوم: تعلق امر و نهی به مباح
- ۱۶۶ مبحث سوم: راههای شناخت و اثبات مباح
- ۱۶۸ مبحث چهارم: آیا مباح از جمله احکام تکلیفی است؟
- ۱۶۹ حکم چهارم: حرام و اقسام آن
- ۱۶۹ شرح
- ۱۶۹ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی محظور (حرام)
- ۱۷۱ دیدگاه شارح
- ۱۷۱ مطلب اول: مترادفات «محظور»
- ۱۷۱ مطلب دوم: راههای شناخت و اثبات محظور
- ۱۷۳ مبحث دوم: اقسام محظور

- ۱۷۴ حکم این نوع از محظورات
- ۱۷۵ حکم پنجم: مکروه و مصادیق آن
- ۱۷۵ شرح
- ۱۷۵ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی مکروه
- ۱۷۷ شرح تعریف
- ۱۷۸ مبحث دوم: مصادیق مکروه
- ۱۸۱ مطلب راههای شناخت مکروه
- ۱۸۳ اقسام حکم وضعی
- ۱۸۵ حکم اول: صحیح
- ۱۸۵ آیا صحت و بطلان از احکام تکلیفی است یا احکام وضعی؟
- ۱۸۶ دیدگاه شارح
- ۱۸۶ شرح
- ۱۸۷ شرط
- ۱۸۹ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی «صحیح»
- قید اول: معنای «ما يتعلق به النفوذ» چندان دقیق نیست. برابر آن مترتب گردد. این
- ۱۹۰ قید از فعل مکلف است.
- ۱۹۰ قید دوم: معتبر باشد. این قید از جانب شارع است.
- ۱۹۱ مثال صحیح در عبادات
- ۱۹۱ مثال صحیح در عقود
- ۱۹۲ مطلب اول: تعریف «نفوذ» و «اعتداد»
- ۱۹۳ مطلب دوم: آیا «نفوذ» و «اعتداد» به یک معناست؟
- ۱۹۵ دیدگاه شارح

۱۹۷	حکم دوم: باطل و فاسد
۱۹۷	شرح
۱۹۸	مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی باطل
۲۰۱	مثال عقود
۲۰۲	مثال اقباعات
۲۰۲	مطلب اول: عدم ترتب اثر در واجبات و سنن و مستحبات
۲۰۳	مطلب دوم: ارزشیابی اجرا و اعتبار به عهده چه کسی است؟ شارع یا مکلف؟
۲۰۴	مبحث دوم: یا باطل و فاسد دو لفظ مترادف و به یک معنا است؟
۲۰۷	مبحث سوم: حکم اثر ترتب بر عقد فاسد و باطل
۲۰۷	منشأخلاف:
۲۰۸	دیدگاه شارح
۲۱۱	خلاصه فصل
۲۱۳	فصل سوم: ادراک و مراتب آن
۲۱۳	تعریف ادراک
۲۱۳	مراتب ادراک
۲۱۴	مرتبه اول: علم
۲۱۴	تفاوت فقه با علم
۲۱۵	تعریف علم
۲۱۵	شرح
۲۱۷	اشکالات وارده بر این تعریف
۲۱۹	مرتبه دوم: جهل
۲۱۹	تعریف جهل
۲۲۱	اقسام جهل

- ۲۲۳ کدامیک بدتر است، جهل بسیط یا مرکب؟
- ۲۲۵ اقسام علم
- ۲۲۶ ترجمه
- ۲۲۶ شرح
- ۲۲۶ اول، علم ضروری (اضطراری)
- ۲۲۷ راهها، حصول علم ضروری
- ۲۲۷ ۱- ضرورت حسی
- ۲۲۷ ۲- ضرورت عقلی
- ۲۲۸ ۳- خیر تماثل
- ۲۲۸ ۴- از راه حدس
- ۲۲۸ ۵- از راه وجدان
- ۲۲۹ دوم: علم اکتسابی (نظری)
- ۲۳۰ علم الهی
- ۲۳۱ تعریف نظر، استدلال و دلیل
- ۲۳۱ ۱- نظر چیست؟
- ۲۳۲ ۲- استدلال
- ۲۳۲ استدلال چیست؟
- ۲۳۳ دلیل چیست؟
- ۲۳۵ شرح تعریف
- ۲۳۷ مرتبه سوم و چهارم: «ظن» و «وهم»
- ۲۳۸ تعریف لغوی واصطلاحی «ظن»
- ۲۳۸ و در اصطلاح
- ۲۳۹ شرح
- ۲۴۲ مرتبه پنجم: شک

۲۴۲	تعریف لغوی و اصطلاحی «شک»
۲۴۳	شرح
۲۴۳	منشأ اختلاف فقها با اصول دانان در تعریف «شک»
۲۴۷	بخش سوم:
۲۴۷	اصول فقه
۲۴۹	مقدمه
۲۴۹	تعریف اصطلاحی «اصول فقه»
۲۴۹	منظور از «اصول فقه» چیست؟
۲۵۰	شرح:
۲۵۰	تحقیق متن
۲۵۷	بابهای اصول فقه
۲۵۸	شرح
۲۵۸	تعریف لغوی و اصطلاحی باب
۲۶۱	باب اول:
۲۶۱	اقسام کلام
۲۶۱	ترجمه
۲۶۲	شرح
۲۶۳	فصل اول:
۲۶۳	تعریف لغوی و اصطلاحی کلام
۲۶۴	دیدگاه شارح: این دیدگاه از چند نظر می‌توان رد کرد
۲۶۵	تعریف کلام در اصطلاح

- ۲۶۹ فصل دوم:
- ۲۶۹ تقسیم کلام از نظر ترکیب
- ۲۷۰ دیدگاه شارح
- ۲۷۰ صورت ترکیب حالت‌های چهارگانه کلام
- ۲۷۱ صورت‌های کلی و تفصیلی ترکیب کلام، شش تاست:
- ۲۷۳ فصل سوم:
- ۲۷۳ تقسیم کلام از جهت معنی و مدلول
- ۲۸۰ دیدگاه شارح
- ۲۸۳ فصل چهارم:
- ۲۸۳ تقسیم کلام از نظر استعمال
- ۲۸۴ شرح تعریف
- ۲۸۴ مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی حقیقت
- ۲۸۵ در اصطلاح
- ۲۸۸ مبحث دوم: تعریف لغوی و اصطلاحی مجاز
- ۲۸۸ در اصطلاح
- ۲۸۹ مبحث سوم: اقسام حقیقت
- ۲۹۰ شرح
- ۲۹۲ فایده تقسیم حقیقت
- ۲۹۴ مبحث چهارم: اقسام مجاز
- ۲۹۶ نوع اول: مجاز به اضافه
- ۲۹۹ نوع دوم: مجاز به نقصان
- ۳۰۳ نوع سوم: مجاز به نقل

- نوع چهارم: مجاز به استعاره ۳۰۵
- مسئله: علاقه و قرینه ۳۱۲
- مسئله: راههای شناخت مجاز ۳۱۶
- مسئله: مجاز در قرآن، سنت، لغت ۳۱۷
- مسئله: مجاز در اصول فقه ۳۲۱
- چرا شارح به «باز پرداخت»؟ ۳۲۱
- باب دوم: امر ۳۲۳
- شرح ۳۲۳
- فصل اول: تعریف لغوی و اصطلاحی امر ۳۲۵
- دیدگاه شارح ۳۲۶
- دیدگاه شارح ۳۲۷
- آیا دستور «کتبی» امر به حساب می‌آید یا خیر؟ ۳۲۹
- سوال: آیا مندوب امر است؟ ۳۲۹
- دیدگاه شارح ۳۳۲
- فصل دوم: صیغه‌های امر ۳۳۵
- ترجمه ۳۳۵
- شرح ۳۳۶
- امر دارای چهار صیغه است ۳۳۷
- مسئله اول: آیا صیغه امر مطلق و عاری از قرینه، مقتضی وجوب است یا خیر؟ ۳۳۹
- دیدگاه اول ۳۴۰
- دیدگاه دوم ۳۴۲
- دیدگاه سوم ۳۴۳
- دیدگاه شارح ۳۴۴

- مسئله دوم: آیا استثنا در عبارت «إلا ما دل الدلیل» مفصل است یا متصل؟ ۳۴۵
- دیدگاه شارح ۳۵۰
- مسئله سوم: آیا امر مطلق مفید تکرار است؟ ۳۵۰
- دیدگاه اول ۳۵۳
- دیدگاه دوم ۳۵۵
- دیدگاه سوم ۳۵۶
- دیدگاه چهارم ۳۵۷
- دیدگاه شارح ۳۵۷
- مسئله چهارم: آیا امر مطلق مقتضی فوریت است؟ ۳۵۸
- دیدگاه اول ۳۶۰
- دیدگاه دوم ۳۶۰
- دیدگاه سوم ۳۶۵
- دیدگاه چهارم ۳۶۶
- دیدگاه شارح ۳۶۶
- فروع ۳۶۷
- مسئله پنجم: امر به چیزی، امر به خود آن، و آنچه به آن منجر می شود است ۳۶۷
- شرح ۳۶۸
- مقدمه‌ی واجب بر دو قسم است ۳۶۹
- فروع مسئله ۳۷۳
- مسئله ششم: خروج مأمور از عهده امر ۳۷۳
- شرح ۳۷۳
- ثمره خلاف ۳۷۷
- دیدگاه اول ۳۷۸
- دیدگاه دوم ۳۷۸

- دیدگاه شارح ۳۷۹
- فصل سوم: مشمولان صیغه امر و نهی ۳۸۱
- مسئله اول: حکم تعلق خطاب به مؤمنان (ساهی، کودک و دیوانه) ۳۸۱
- مکلف چه کسی است؟ ۳۸۲
- س: آیا خطاب شامل کافر هم می‌شود؟ ۳۸۳
- گروه اول «ساهی» ۳۸۳
- گروه دوم «کودک» ۳۸۶
- س: حد کودک تا کی است؟ ۳۸۶
- علامات بلوغ چهار مورد است ۳۸۷
- گروه سوم: دیوانه ۳۸۸
- مسئله دوم: حکم مخاطب واقع شدن کافران به فروع شرع ۳۹۰
- ۱- تحقیق متن مؤلف ۳۹۱
- ۲- منظور از فروع چیست؟ ۳۹۱
- ۳- تصحیح عبارت ۳۹۲
- آیا کافران مخاطب به فروع شرع هستند؟ ۳۹۲
- منشأ خلاف ۳۹۳
- دیدگاه شارح ۳۹۳
- توجیه دیدگاه اول ۳۹۳
- ادله دیدگاه دوم ۳۹۵
- مسئله سوم: تکلیف کافران به فروع شرع چه فایده‌ای دارد؟ ۳۹۷
- مسئله چهارم: آیا کافران به علت ترک فروع اسلام، کیفر و مجازات آنان افزایش پیدا می‌کند، و یا این که تنها از جهت عدم پذیرش اسلام مواخذه می‌شوند؟ ۳۹۷
- فصل ۳۹۹

- ۴۰۱ فصل چهارم: دلالت امر و نهی بر ضد خود
- ۴۰۷ دیدگاه شارح
- ۴۰۹ اثر خلاف
- ۴۱۱ باب سوم: نهی
- ۴۱۳ فصل اول: تعریف لغوی و اصطلاحی نهی
- ۴۱۷ فصل دوم: صیغه‌های «نهی»
- ۴۲۱ فصل سوم: اقتضای تکرار و فوریت نهی
- ۴۲۱ آیا نهی مقتضی تکرار و فوریت است؟
- ۴۲۲ دیدگاه اصول دانان نسبت به اقتضای تکرار و فوریت نهی
- ۴۲۳ فصل چهارم: اقتضای فساد منهی عنه
- ۴۲۳ تصحیح عبارت
- ۴۲۴ آیا نهی مقتضی فساد منهی عنه است؟
- ۴۲۸ آیا نهی از وصف لازم خارجی دال بر فساد منهی عنه است؟
- ۴۲۹ ثمره خلاف
- ۴۲۹ امر خارجی غیر ملازم (وصف مقارن)
- ۴۳۰ قاعده‌ی وصف لازم و غیر لازم
- ۴۳۱ آیا نهی از وصف مقارن دال بر فساد منهی عنه است؟
- ۴۳۱ منهی عنه مجهول
- ۴۳۲ اشکال
- ۴۳۲ دیدگاه فقها و اصول دانان نسبت به اقتضای فساد منهی عنه و ادله آن
- ۴۳۹ اثر خلاف
- ۴۴۵ دیدگاه شارح

- فصل پنجم: معانی صیغه امر و نهی ۴۴۷
- ۱- معانی صیغه امر ۴۴۷
- تحقیق عبارت ۴۴۷
- فرق بین تهدید و انذار ۴۵۱
- ۲- معانی صیغه «نهی» ۴۵۲
- باب چهارم: عام ۴۵۵
- ترجمه ۴۵۵
- شرح ۴۵۵
- فصل اول: تعریف لغوی و اطلاق «عام» ۴۵۷
- دیدگاه شارح ۴۵۹
- فصل دوم: تقسیمات و الفاظ عموم ۴۶۳
- الفاظ عموم ۴۶۵
- ترجمه ۴۶۶
- شرح ۴۶۶
- دسته اول: اسم مفردی که مقارن با «الف و لام» معرفه است ۴۶۸
- دیدگاه اول ۴۶۹
- دیدگاه دوم ۴۷۰
- دیدگاه سوم ۴۷۰
- دیدگاه شارح ۴۷۱
- دسته دوم: اسم جمع معرف به «أل» است ۴۷۲
- آیا اسم جمع معرفه‌ی به «أل» از الفاظ و صیغه‌های عموم است؟ ۴۷۳
- دسته سوم: اسامی مبهم است ۴۷۵
- دسته‌ی چهارم: «لا» وارده بر اسم نکره است. ۴۸۲

- فصل سوم: عموم از صفات و عوارض نطق است ۴۹۱
- مسأله: آیا قول صحابی «نهی» یا «قضی» و یا «حکم» پیامبر - صلی الله علیه وآله وسلم - مفید عموم است؟ ۴۹۳
- دیدگاه اول ۴۹۴
- دیدگاه دوم ۴۹۴
- منها خلاف ۴۹۵
- دیدگاه سوم ۴۹۵
- دیدگاه شارح ۴۹۵
- مسأله: آیا مفهرم منعم عموم است؟ ۴۹۶
- دیدگاه شارح ۴۹۷
- ثمره‌ی خلاف ۴۹۷
- باب پنجم: خاص ۵۰۱
- فصل اول: تعریف لغوی و اصطلاحی خاص و تخصیص ۵۰۳
- مبحث اول: تعریف لغوی و اصطلاحی خاص ۵۰۳
- مبحث دوم: تعریف لغوی و اصطلاحی «تخصیص» ۵۰۴
- قسم اول: مخصصات متصل ۵۰۸
- قسم دوم: مخصصات منفصل ۵۰۸
- مبحث اول: انواع مخصصهای متصل ۵۰۹
- ترجمه ۵۰۹
- شرح ۵۰۹
- مطلب اول: نوع اول: تخصیص با استثناء ۵۱۰
- مسأله اول: تعریف لغوی و اصطلاحی استثناء ۵۱۰
- مسأله دوم: شروط استثناء ۵۱۲

- شرط اول: استثناء نباید مستغرق باشد ۵۱۲
- دیدگاه شارح ۵۱۴
- شرط دوم: متصل به کلام باشد ۵۱۴
- تحقیق قول ابن عباس ۵۱۵
- دیدگاه شارح ۵۱۸
- مسأله سوم: استثنای از نفی و عکس آن ۵۱۹
- دیدگاه شارح ۵۲۱
- مسأله چهارم: تعدد در مستثنی منه و مستثنی ۵۲۲
- صورت اول: مستثنی منه یکی است و مستثنی متعدد است ۵۲۲
- صورت دوم: مستثنی منه متعدده است و مستثنی یکی است ۵۲۳
- مسأله پنجم: امام می گوید: «وَيَجُزُّ نَهْيُ يَوْمِ الْأَسْثِنَاءِ عَلَى الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ» ۵۲۷
- مسأله ششم: امام می گوید: «وَيَجُزُّ الْأَسْثِنَاءُ مِنَ الْجِنْسِ وَمِنْ غَيْرِهِ» ۵۲۸
- مطلب دوم: نوع دوم: تخصیص به وسیله شرط ۵۳۰
- مسأله اول: تعریف لغوی و اصطلاحی شرط ۵۳۱
- شرط لغوی و یا لفظی ۵۳۲
- مسأله دوم: تقدیم و تأخیر شرط و مشروط ۵۳۲
- تحقیق عبارت ۵۳۲
- مسأله سوم: اقسام شرط و مشروط به اعتبار تعدد و اتحاد ۵۳۴
- مطلب سوم: نوع سوم صفت ۵۳۵
- مسأله اول: صفت ۵۳۵
- تعریف لغوی و اصطلاحی صفت ۵۳۶
- مسأله دوم: مطلق و مقید ۵۳۹
- الف: تعریف لغوی و اصطلاحی «مطلق» ۵۴۰
- شرح تعریف ۵۴۰

- ۵۴۲ شرح تعریف دوم
- ۵۴۲ دیدگاه شارح
- ۵۴۳ تفاوت عموم با مطلق
- ۵۴۳ ب- تعریف لغوی و اصطلاحی مقید
- ۵۴۶ حالت های حمل مطلق بر مقید:
- ۵۵۵ دیدگاه شارح
- ۵۵۶ فتح: غایت و بدل
- ۵۵۶ نوع چهارم: غایت
- ۵۵۹ نوع پنجم: بدل
- ۵۶۱ مبحث دوم: انواع تخصیص منفصل
- ۵۶۱ شرح: مشخص های منفصل برعی که در «ورقات» آمده است
- ۵۶۴ ۲- تخصیص قرآن به سنت
- ۵۶۴ تخصیص قرآن به سنت متواتره
- ۵۶۶ تخصیص قرآن به سنت غیر متواتره
- ۵۶۹ دیدگاه شارح
- ۵۷۰ مثال: اصناف زکوی و میوه ها
- ۵۷۲ مثال تخصیص قرآن به سنت فعلی
- ۵۷۳ ۳- تخصیص سنت به قرآن
- ۵۷۳ دیدگاه شارح
- ۵۷۵ ۴- تخصیص سنت به سنت
- ۵۷۷ ۵- تخصیص قرآن و سنت به قیاس
- ۵۷۹ مثال تخصیص سنت به قیاس
- ۵۸۵ دیدگاه شارح
- ۵۸۹ مشخص های منفصلی که در «ورقات» نیامده است

- ۱- تخصیص عموم به اجماع ۵۸۹
- مثال تخصیص قرآن به اجماع ۵۹۰
- دیدگاه شارح ۵۹۱
- ۲- تخصیص منطوق به مفهوم ۵۹۲
- ۳- تخصیص به عادت و تقریر ۵۹۴
- ۴- تخصیص به عقل ۵۹۶
- ۵- تخصیص به حسن: ۵۹۷
- دیدگاه شارح ۵۹۹
- مخصصه‌هایی که نزد بعضی اصول دانان جایز نیست ۶۰۱
- ۱- تخصیص عموم لفظ به خصوص سبب ۶۰۱
- ۲- تخصیص به مذهب راوی ۶۰۳
- ۳- تخصیص به برخی از افراد فرد عام ۶۰۵
- ۴- تخصیص به مفهوم صفت ۶۰۷
- ۵- عطف خاص بر عام ۶۰۹
- حکم عمل نمودن به عام قبل از جستجوی مخصّص! ۶۱۱
- آیا انتزاع قطعی مخصّص، برای عمل به عام واجب است یا تنبیه ظن هم در این باره کافیست؟ ۶۱۲
- پایان بحث و مهترین دستاوردهای آن ۶۱۲
- سخن پایانی شارح ۶۱۷
- فهرست مراجع ۶۱۹